15. “O‘zbek adabiy tanqidi” Antologiya. -T., “Turon-Iqbol”. 2011.
16. Hojiahmedov. A. Mumtoz badiiyat malohati. -T., Sharq.1999
17. Хализов В.Ю. Теория литературы. Учебник. -М.: «Русская школа», 1999

Elektron manbalar:

1. www.ziyo-net.uz
2. http// www.literature.ru

7. O‘QUV DASTURI HAQIDA MA’LUMOT

O‘quv dasturi Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2022 yil “25” “08” dagi “1” -sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
“Adabiyot nazariyasi va zamonaviy adabiy jarayon kafedrasi mudiri: f.f.d., professor B.Karimov ________ (imzo)
Tuzuvchi: O. Usmonov ________ *(imzo)*
Taqrizchilar: D.Xoldorov – ToshDO‘TAU Adabiyot nazariyasi va zamonaviy adabiy jarayon kafedrasi dotsent, fil. f. bo‘yicha f. dok. Q.Qahramonov – TDPU professori, filologiya fanlari doktori

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI

TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
Rektor ________ Sh.Sirojiddinov
2022-yil 25 -avgust

ADABIY-NAZARIY TAFAKKUR TARIXI

fanining o‘quv dasturi (sillabusi)

Bilim sohasi:	200 000 – San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	230 000 – Tillar
Magistratura mutaxassisligi:	70230104 - Adabiyotshunoslik (Adabiyot nazariyasi)

Toshkent-2022

Fan/modul kodi 302ANTT 1 5		Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili o'zbek			Ishlab chiqilgan o'quv yili 2022/2023			
Semestr	Har bir semestrdagi fan/modulning nomi	ECTS - Kreditlar	Haftalik dars soatlari	O'quv mashg'ulotlari (soat)					Mustaqil ta' lim (soat)	Jami yuklama (soat)
				Jami:	ma' ruza	seminar	amaliy	laboratoriya		
1	Adabiy-nazariy tafakkur tarixi	5	4	**60**	30	0	30	0	**90**	**150**
	Jami:	5	4	**60**	30	0	30	0	**90**	**150**

1.FANNING MAZMUNI –

"Adabiy-nazariy tafakkur tarixi" fani qadimgi davrlardan to hozirgi kungacha bo`lgan adabiy-nazariy tafakkurning asosiy xususiyatlari, o'ziga xos tamoyillaridan talabalarni boxabar qilishi bilan birga ularni turli davlar adabiyotini mustaqil baholashga o'rgatadi. Ushbu fan adabiy-nazariy tafakkur tarixining taraqqiyot tamoyillari, turli davrlar adabiyotini yuzaga keltirgan omillar, qonuniyatlar, o'ziga xos xususiyatlari, turli davr adabiyoti namoyondalari qarashlari, nasr va nazmdagi uslubiy izlanishlardan talabani xabardor qiladi.

-"Adabiy-nazariy tafakkur tarixi" fani talabani faol kitobxonlikka, bugungi kunda yaratilayotgan badiiy asarlarni tahlil qila olish malakasini hosil qilishga, turli uslubga mansub ijodkorlar to'g'risida yaxlit tasavvur berishi jihatidan ahamiyatli sanaladi.

2. FANNI O'QITISH NATIJALARI VA SHAKLLANADIGAN KASBIY KOMPETENSIYALAR

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba badiiy adabiyotning umuminsoniy mohiyati, adabiy-nazariy tafakkur tarixidagi o'ziga xosliklar, badiiy asar mavzusi va poetik g'oyasi, poetik tafakkurga xos belgilar, badiiy ijod qonuniyatlari va ijod psixologiyasi, badiiy adabiyotning ijtimoiy hayotdagi o'rni, badiiy asarni qabul qilish masalalari, jahon adabiyotshunosligida kechayotgan jarayonlar haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak.

Shuningdek, nazariy biilim olgan talaba adabiy manbalarga nazariy baho bera olish, badiiy asarni filologik nuqtai nazardan talqin etish, badiiy adabiyot va san'atning mazmun-mohiyati bo'yicha adabiy suhbatlar o'tkazish, mavjud adabiy manbalar asosida ilmiy xulosa va nazariy umumlashmalar chiqara olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

2. FANNI O'QITISH NATIJALARI VA SHAKLLANADIGAN KASBIY KOMPETENSIYALAR

Talabalar bu fanni o'rganish orqali adabiyot tarixi, hozirgi adabiy jarayon, adabiyot nazariyasi, adabiy tanqid, matnshunoslik, badiiy asarning tarkibiy qismlari, adabiy tur va janrlar, adabiyot va ijtimoiy hayot, ijodiy uslublar, ijodkor uslubi badiiy obraz, adabiy qahramon, badiiy san'atlar kabilar to'g'risida ma'lumotga ega bo'ladilar.

3. O'QUV FANI O'QITILISHI BO'YICHA USLUBIY KO'RSATMALAR

Dasturda ko'rsatilgan mavzular ma'ruza, seminar shaklida olib boriladi, shuningdek, fanning dolzarb masalalari talabalarga mustaqil ish sifatida o'zlashtirish uchun beriladi. Fan zamonaviy pedagogik texnologiyaning turli metodlari orqali o'tkaziladi.

Ta'lim berish va o'qitish metodlari –

interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

4. TALABALAR KREDITLARNI OLISH TARTIBI

"Talabalar kreditlarni olish tartibi" O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrdagi "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini tashkil etish bilan bog'liq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 824-sonli hamda O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018-yil 29-sentabrdagi 820-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizomi, shuningdek, talabalar bilimini nazora qilish va baholash haqidagi universitet Nizomi asosida belgilanadi.

TALABALARNI BAHOLASH TARTIBI:

Talabalarning bilimini baholash tartibi O'zbekiton Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

1. Nazoratlarni amalga oshirish tartibi.

Oraliq nazorat: O'tilgan mavzular asosida _________ shaklda o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat: Semestr davomida o'tilgan mavzular bo'yicha ____________ shaklda o'tkaziladi.

Izoh: *Oraliq nazorat turi har bir fan bo'yicha fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda 2 martagacha o'tkazilishi mumkin.*

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

Nazoratlarning o'tkazilishi muddatlari muyyan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkil etiladi.

2. Talabalarning bilimi baholash mezonlari:

talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – **5 (a'lo) baho**;

talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – **4 (yaxshi) baho**;

talaba olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – **3 (qoniqarli) baho;**

talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning mohiyatini tushunmaydi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda – **2 (qoniqarsiz) baho** bilan baholanadi.

Fan bo'yicha kurs ishi

Fan bo'yicha kurs ishi rejalashtirilmagan.

5. O'QUV MASHG'ULOTLARI VA MUSTAQIL TA'LIM QISMI

1-SEMESTR

2. Ma'ruza mashg'ulotlari

1-jadval

№	Ma'ruza mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
		I-semestr	
1.	Qadimgi Yunonistondagi adabiy-nazariy qarashlar.	Mifning jahon adabiyoti tadrijidagi o'rni. Mifologiya va mif poetikasi jahon adabiyotini o'rganishda adabiy-nazariy, falsafiy-estetik asos sifatida Yunon mif va afsonalari. Yunon adabiyotini jahon adabiyotiga ta'siri.	2
2.	Qadimgi Rim mutafakkirlarining adabiy-nazariy qarashlari	Rim adabiyotining oltin davri. Rim poeziyasining o'ziga xosliklari.	2
3.	O`rta asrlarda G`arb mamlakatlaridagi adabiy-nazariy tafakkur rivoji	Ilk o'rta asrlar adabiyotining davri va o'ziga xosligi. Ilk O'rta asrlarda antik madaniyatga munosabat masalasi. Risar-kurtuaz adabiyoti. Risarlik adabiyotini o'ziga xosliklari va shakllari. Ilk o'rta asrlar shahar adabiyoti va uning janrlari	2
4.	IX-XII asrlarda Markaziy Osiyoda adabiy-nazariy qarashlar rivoji	Sharq uyg'onishi va uning dunyo madaniyatiga ta'siri. Forobiy, Beruniy, Ibn Sinolarning adabiy-nazariy qarashlari.	2
5.	Uyg`onish davri G`arb adabiy-nazariy tafakkuri tadriji	Uyg'onish davri adabiyoti va uning xususiyatlari. Jahon adabiyotida uyg'onish masalasi. Uyg'onish adabiyotining o'ziga xosliklari. Dante – o'rta asrlarning oxirgi va Uyg'onish davrining ilk shoiri. Petrarka lirikasi. Yevropa Uyg'onishida prozaning o'rni	2
6.	Temur va temuriylar davridagi adabiy-nazariy qarashlar	Taroziyning "Funun ul-balog'a", A. Husayniyning "Badoye' us-sanoye'" asarlari.	2
7.	Alisher Navoiyning adabiy-nazariy qarashlari	"Majolis un-nafois", "Mezon ul-avzon" asarlari tahlili	2
8.	Klassitsizm davri mutafakkirlarining adabiy-nazariy qarashlari	Klassisizm adabiyotining o'ziga xosligi. Klassisizm estetikasi fransuz klassisizmi vakillari. Angliya va Ispaniyada klassisizm adabiyoti. Klassisizm adabiyotining ahamiyati. Bualoning "She`riy sana`at" asari tahlili	2
9.	Ma`rifatchilik davri adabiy-estetik tafakkuri	Yevropa ma'rifatchilik adabiyotining o'ziga xosligi. Ma'rifatchilik va ma'rifatparvarlikning farqi. G'arb va Sharq ma'rifatchiligining mushtarak va farqli jihatlari.	2
10	XIX asr rus adabiyottafakkirlarining adabiyotshunoslarining adabiy-nazariy qarashlari	V. Belinskiy, N. Chenishevskiy va Dobrolyubovlarning adabiy-nazariy qarashlari.	2
11	Jadid mutafakkirlarining adabiy-nazariy qarashlari	Fitrat, Cho'lpon, A. Qodiriylarning adabiy-estetik qarashlari	2
12	XX asr Yevropa mutafakkirlarining adabiy-nazariy qarashlari	Modernistik adabiyot va uning paydo bo'lish omillari. Modernizm estetikasi. Modernizm yo'nalishlari: ekspessionizm, dadaizm, kubizm, abstraksionizm, syurrealizm... Modernizm va adabiy turlar. Modernistik adabiyotga freydizm ta'limotining ta'siri.	2
13	XX asr o`zbek shoir va adiblarining adabiy-nazariy qarashlari	Oybek, Abdulla Qahhor, Pirimqul Qodirov, Erkin Vohidov, Abdulla Oripov, O'tkir Hoshimovlarning adabiy nazariy qarashlari.	2
14	XX asr o`zbek adabiyothunoslarining adabiy-nazariy qarashlari	Izzat Sulton, Matyoqub Qo'shjonov, Ozod Sharafiddinov, Umarali Normatov, Abdug'afur Rasulovlarning adabiy-tanqidiy asarlari.	2
15	Istiqlol davridagi adabiy-nazariy tafakkur	Qozoqboy Yo'ldoshev, Dilmurod Quronov, Nazar Eshonqul va boshqa ijodkorlarning adabiy-nazariy qarashlari	2
	Jami		**30**

3. Amaliy mashg'ulotlar

2-jadval

№	Ma'ruza mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
		I-semestr	
1.	Suqrot, Aflotun, Arastularning adabiy-nazariy qarashlari	Yunon mutafakkirlari asarlari tahlili	2
2.	Goratsiy, Vergeliylarning adabiy qarashlari	Goratsiy, Vergeliylarning asarlarini tahlil qilish.	2
3.	Forobiy, Beruniy, Ibn Sinolarning adabiy qarashlari	Mutafakkirlarning she`r san`atiga bag`ishlangan risolalari tahlili	2
4.	Dante, Petrarka, Servanteslarning adabiy	Uyg`onish davri mutafakkirlari qarashlari tahlili	2

	qarashlari		
5.	Ahmad Taroziyning "Funun-ul balog`a", A. Husayniyning "Badoye-us sanoye" asarlari tahlili	Amir Temur va temuriylar davridagi adabiy-estetik qarashlar	2
6.	"Mezonul-avzon", "Majolis-un nafois" asarlari tahlili	Alisher Navoiyning adabiyotshunoslikka oid asarlari tahlili	2
7.	"Aruz risolasi" asari tahlili	Boburning adabiy-estetik qarashlari	2
8.	Bualoning "She`riy sana`at" asari tahlili	Klassitsizmning qonun-qoidalari.	2
9.	Gyotening adabiy-nazariy qarashlari	Ekkermanning "Gyote bilan suhbatlar"i	2
10	Belinskiy, Chernishevskiy, Dobrolyubovlarning adabiy-tanqidiy qarashlari	XIX asr rus adabiyotshunosligi	2
11	Fitrat, Cho`lpon, A. Qodiriylarning adabiy-tanqidiy qarashlari	Turkiston ma'rifatchi jadidlarining adabiy-nazariy qarashlari aks etgan asarlar tahlili	2
12	XX asr G`arb adabiy tafakkuri	XX asr g`arb adabiyotshunoslari asarlari tahlili	2
13	P.Qodirov, E. Vohidov, A. Oripov, U. Hoshimovlarning adabiy qarashlari	Zamonaviy o`zbek adabiyoti namoyandalarining adabiy-estetik qarashlari	2
14	I.Sulton, O. Sharafiddinov, M. Qo`shjonovlarning adabiy qarashlari	XX asr ikkinchi yarmi o`zbek adabiyotshunosligi	2
15	Modernizm haqidagi bahslar	B. Sarimsoqov, E. Ochilov, Q. Yo`ldoshevlarning modernizm haqidagi bahslari	**2**
	Jami		**30**

Amaliy mashg'ulotlar talabalarni adabiyot nazariyasiga oid ma'lumotlar bilan mustaqil tanishishga, ularni nazariy nuqtai nazaridan tahlil va talqin etishga yo'naltiradi. Talabalar egallagan bilimlarini dars chog'ida munozara yoki ma'ruza shaklida himoya qiladi. Seminar mashg'ulotlarida talabalar adabiyot nazariyasining ilmiy muammolari to'g'risida amaliy ko'nikma va malaka hosil qiladilar.

5. Mustaqil ta'lim:

4-jadval

№	Ma'ruza mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
1.	Seminar mashg'ulotlarga tayyorgarlik.	Kutubxonada shug'ullanish	18
2.	Adabiy-nazariy tafakkur tarixiga oid ilmiy asarlar bilan tanishish	Kutubxonada shug'ullanish	12
3.	Antik davr adabiyotiga bag'ishlangan ilmiy-nazariy adabiyotlarni o'rganish	Nazariy adabiyotlarni o'zlashtirish	12
4.	Forobiy, Beruniy, Ibn Sino asarlari tahlili	Kutubxonada shug'ullanish	12
5.	G`arb Uyg`onish davri adabiyotiga bag'ishlangan ilmiy-nazariy adabiyotlar bilan tanishish	Nazariy adabiyotlarni o'zlashtirish	12
6.	Klassitsizm adabiyotiga oid asarlar tahlili	Kutubxonada shug'ullanish	12
7.	Seminar mashg'ulotlarga tayyorgarlik.	Nazariy adabiyotlarni o'zlashtirish	12
	Jami		**90**

6. O'QUV ADABIYOTLARI VA AXBOROT MANBALARI

Asosiy adabiyotlar

1. Boltaboev H., Mahmudov M. Adabiy-estetik tafakkur tarixi. –T. "Mumtoz so'z", 2013
2. Валихўжаев Б. Ўзбек адабиётшунослиги тарихи. – Т.: "Ўзбекистон", 1993.
3. Quronov D., Rahmonov B. G'arb adabiy-tanqidiy tafakkuri tarixi ocherklari. – T: "Fan", 2008.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Karimov B. "Jadidlar" turkumida "Abdulla Qodiriy". Monografiya. Toshkent. "Yoshlar nashriyot uyi". 2022 yil, 156 b.
2. To'laboyev O. "Jadidlar" turkumida "Abdulla Avloniy". Monografiya. Toshkent. "Yoshlar nashriyot uyi" .2022 yil, 180 b.
3. Usmonov O. "Jadidlar" turkumida "G'ulom Zafariy" Monografiya. Toshkent. "Yoshlar nashriyot uyi". 2022 yil, 156 b.
4. Abduylla Sher. Estetika. –T. "O'zbekiston", 2014.
5. Arastu. Poetika. Axloqi kabir. –T., Yangi asr avlodi. 2004.
6. Атоуллох Ҳусайний. Бадойиъу-с-санойиъ.-Т., Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. 1981
7. Boboev T. Adabiyotshunoslik asoslari.-T., O'zbekiston. 2000. .
8. Is'hoqov Yo. So'z san'ati so'zligi. - T.: «Zarqalam», 2006.
9. Karimov B. Abdulla Qodiriy va germenevtik tafakkur. –T. "Akademnashr". 2014.
10. Normatov U. Ijod sehri. Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston milliy kutubxonasi nashriyoti. 2007.
11. Rasulov A. Tanqid, talqin, baholash. «Fan», 2006.
12. Sharafiddinov O. Ijodni anglash baxti.-T, Sharq. 2004.
13. Sharq mumtoz poetikasi (H.Boltaboev talqinida). -T. "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" dalvat ilmiy nashriyoti. 2008.
14. Sultonov I. Adabiyot nazariyasi -T., O'qituvchi. 2005.